

Richard uvádí koncert v Hojsově Stráži

Spolu se smíšeným sborem JITRO při koncertě v Korunní ulici

Toto číslo připravil díky laskavosti přispěvatelů Vladimír Šilhán, Spolupracovali Marie Dolejší, Jana Vlková, Milena Poláčková, Bohdan Maslowski a Zuzana Zajícová. Foto J. Vlková, M. Poláčková, M. Dolejší a O. Vagner. Další příspěvky a připomínky zasílejte na adresu Gaudium Praha, Jankovcova 37, 17000, Praha 7, případně e-mailem (sbor@gaudiumpraha.org, vsilh@centrum.cz) Toto číslo vyšlo dne 30. prosince 2010

GAUDIUM

AUDITE SILETE

Časopis smíšeného pěveckého sboru Gaudium Praha

Rok 2010

Číslo 3

Radka a Pavel (spolu s „principálem“) na přetech, „co znamenají svět“
(více v článku uvnitř sešitu)

A je konec roku

Vláda Šilhán

Od posledního vydání našeho časopisu uběhlo půl roku (iák ten čas letí!). Pojdme se tedy spolu podívat, co se od této doby ve sborovém životě událo.

2.-8. srpna 2010 se uskutečnilo soustředění sboru v Železně Rudě. Místo soustředění zprostředkovala Ivanka Lukášová. Hned po přijezdu nastala menší komplikace, protože skromnější (a také lacinější) hotýlek, který jsme měli zabezpečeny, najednou nebyl k dispozici. Hosté před námi si chtěli pobyt prodloužit. Protože asi byli pro vedení objektu atraktivnější, vyjednal

nám pan šéf náhradu v luxusnějším hotelu o pár kroků dále. Bydlení to bylo, pravda, pěkné, ale protože každý z nás už měl ten pobyt zde nějak zakalkulovaný, přistoupili jsme na výměnu jen za stejných finančních podmínek, což se potom projevilo na trochu skromnějším stravování. Druhou „zradou“ toho letošního soustředění bylo - mírně řečeno - ošklivé počasí. Ale což, přijeli jsme hlavně pracovat a to jsme snad splnili. Odměnou nám byl potom koncert v Hojsově Stráži, konaný v rámci 6. ročníku Letních koncertů v tamějším kostele Neposkvrněného početí Panny Marie (rovněž předem Ivankou dojednaný), a to nejen proto, že se nám povedl, ale hlavně i proto, že tam byla tak skvělá akustika, že tam každý z nás prožíval nezapomenutelný pocit krásy. Den na to jsme si krátce zazpívali (spíše šlo o zkoušku akustiky) v místním kostele v Železně Rudě. Toto „vystoupení“ nám zprostředkoval jeden ze členů místního pěveckého sboru, se kterým jsme se seznámili v Hojsově Stráži.

16. září 2010 se uskutečnilo - na žádost náčelnického sboru ČOS - natáčení hudby ke cvičení skladby pro starší cvičence pro XV. všesokolský slet, který Sokol připravuje v roce významných sokolských výročí (150 let od založení spolku, 180 let od narození myšlenkového otce spolku Dr. Miroslava Tyrše) v r. 2012. Svého druhu to bylo malé vybočení ze zaběhnutého koncertního rituálu. Natáčení se uskutečnilo v nahrávacím studiu České televize na Kavčích horách, a i když zde nebyl sbor kompletní, pro ty, co se účastnili, to byla velmi zajímavá událost.

24.- 26. září 2010 proběhlo další soustředění, tentokrát v Dobronicích, a to spolu se sborem ČVUT, se kterým byly domluveny dva společné koncerty v prosinci a lednu. Toto soustředění se konalo v letním rekreačním zařízení Univerzity Karlovy a od toho šumavského se lišilo prostředím (ubytování v chatkách), nácviky společnými se sborem ČVUT a výbornou kuchyní. Spoluúčast se spřáteleným sborem určila i program, tj. nacvičovali jsme především skladby, které jsme plánovali společně také zpívat na koncertech - Vánoční oratorium Camilla Saint Saënsa a Liturgickou mši současného skladatele Zdeňka Pololánka.

Osoby a obsazení

Oshavenkyňe:

Markéta Palánová

Veršopci:

Milan Špale, Bohdan Maslowski, Jan Švrotek

Přednes básně:

Zuzana Zajícová, Milan Špale, Bohdan Maslowski

Milan ... Pozemské záležitosti

Zuzka ... Nebeské záležitosti

Bohdan ... "Ďalově-košilař" vsuvka

Květinová estráda:

Jan Švrotek

Kamera:

Jana Vlková

Námět, scénář a režie:

František Jouda ☺

Zpěv andělských chórůČesky:

To dítě, jež pod srdcem nosíš,
jmenů jeho jest Markéta.

Hindsky:

बच्चे, जो दिल परन्तो है,
उसका नाम है मार्गेट.

Přepis do latinky:

Baccé, jo díla palanaté laim,
usaká náma haí Manjari.

Výslovnost:

Bačče, džo díl pahenit hěim,
usaká nám heí Maňďžari.

Markéta

Původ jména: indický
Staroindické Maňďžari "perla" přešlo do latiny se stejným významem Margarita - Perla.

9. října 2010 se sbor zúčastnil VI. Národní přehlídky sokolských sborů v Boskovicích. Do místa konání nás odvezl autobus. Vstávali jsme dosti brzo, protože jsme chtěli vše stihnout za jediný den (jinak bychom tam museli přespát) a už dopoledne jsme měli pořadatelé naplánovanou zkoušku. Na přehlídce jsme se představili dvakrát – začínali jsme ji Sukovým pochodem

*Proč bychom se netěšili.
Vláda vyzývá posluchače ke spoluúčasti*

mu výkonu a i dle soudu Vládi, se nám vystoupení doopravdy povedlo. Jak už bývá zvykem, nadšení obecnstva začalo naším provedením sboru Židů z Verdilio opery Nabucco a vyvrcholilo Smetanovým sborem Proč bychom se netěšili na závěr našeho vystoupení, kdy celý sál několik minut tleskal ve stoje. Při hodnocení sborů pak předsedkyně hodnotící komise – profesorka místní ZUŠky - hned na úvod řekla, že přes pokyn nedělat ze zúčastněných sborů pořadí, musí za sebe říci, že Gaudium předčilo po všech stránkách sbory ostatní.

Po skončení přehlídky přeskupili pořadatelé celý sál do něko

Vláda hráje pro všechny účastníky

lika řad stolového uspořádání k závěrečnému setkání s pohostěním, při kterém Vláda Souček vyprovokoval sál ke zpěvu tím, že na klavír zahrál několik známých písní. Zpáteční cesta pak byla jistě pro všechny z nás příjemnou vzpomínkou na krásné zážitky.

20. listopadu 2010 vystoupilo Gaudium v Michnově paláci, který je součástí Tyršova domu, a to koncertem pro účastníky mezinárodního semináře cvičitelů seniorů. Také zde se – dle ohlasu mnohých účastníků – naše vystoupení velmi líbilo a získali jsme další příznivce z řad vlivných představitelů spolku. To považuji za velmi důležité, protože přes existenci mnoha dobrozdání o kvalitách našeho sboru teprve účast na některém z našich koncertů se mnohým sbor zapíše v dobrém do mysli i do duše.

Zatím se ovšem někdy stává – právě v důsledku malé znalosti sboru, že někdy dojde k nedorozumění s organizátory akcí, kteří si sbor k této pozici. Stalo se tak např. naší skupince při návštěvě Sokola Mnichov. Tam se zřejmě představy pořadatelů o našem působení na akci poněkud rozcházel s našimi. Teprve možnost předvést svůj program, která nám posléze byla dána, změnila nejen názor pořadatelů (následně vyjádřený slovy uznání), ale částečně i náladu účinkujících. Tento zájezd se uskutečnil 4. prosince a zahájil celý řetězec adventních vystoupení Gaudia.

8. prosince 2010 v 19 hodin uskutečnil sbor Adventní koncert v kostele České církve evangelické v Koruní ul. Spoluúčinkoval smíšený sbor JITRO z Hradce Králové. Koncert se však nepovedl dle představ nás všech. Ne, že by zcela propadl, ale chybíček a chyb zde bylo neuvěřitelně hodně. Možná přičina mohla být i v tom, že se v důsledku sněhové kalamity neuskutečnila plánovaná generálka. Trochu jsme si náladu napravili přátelským setkáním se spoluúčinkujícím sborem z Hradce Králové, který následoval bezprostředně po koncertu v blízké pizzerii.

11. a 12. prosince několik členů Gaudia vystoupilo v premiérových provedeních Smetanovy Prodané nevěsty, provedené jako hra se zpěvy v pyšelské sokolovně. O této události je více na jiném místě tohoto sešitu.

14. prosince 2010 – sbor zazpíval v Betlémské kapli se sborem ČVUT - mj. Saint-Saënsovo Vánoční oratorium. Byl to uzavřený koncert pouze pro zaměstnance ČVUT. Ani tento koncert se neobešel bez chyb. Jenže jsme se o ně „podělili“ se sborem ČVUT, se

Třvalo to hezkou chvíli - neřešit se teč zjevily. Tichá voda břehy mele, k juchání se stavi smele. Pivo, Becker, víno bílé, třeba užít každé chvíli. Když přijde čas, i pro ni to cigárko zavoni. Dřbů je to sice málo, však i tohle za to stálo. Co zde mnoho netušili, dneska jsme to naprášili. Prosím ještě v potaz vzít, že to naše malé kvítí vltv strážlivý na nás mělo: Gaudium zřelovélo! Na muže, když se podívá, luned víd, kdo mu to zpívá. S barvou košili i tváří řalovi kašpáři! Ti, kdo svišky občas perou, obzvláště se pak nás hzlobí. Celou pračku náš hotovou, Markétčinu řalovou! Další dtb je zcela ryzi, šaskány ji nejsou cizí. Na hlavu si onehdá rádlovku křidně dá. Z K ořehůlek lunedka dána, vyloupila se mezi náma. I ten Jonda - v hlavě rum měl - v úzsu teč na ni ču hledeł. Zjevilo se v křidě chvíli. co mnoho z nás netušili: Máme od Jondovic Božku, ale také astroložku!					
Vysvětlí nám v okanzku všechny tajy zvířetku. Co podstatou je, o tom badá, ze čtyř živin se Země skládá. Po čem člověk svým životem kráčí, pevy živel země vyjadřuje. A řeky, co se v nich nebe zračí, voda, jak krev tepny, naplňuje. Prond vzdychu, toť naši Země dech, jenž lidské bytosti oživuje. Lásky žn, ten v olně plamenech vše ženské v jednotu pak spojuje. Kolem sedm planet kolotá v pravidelném rytmu života. A nad tím všim dvanáct znamení vše řídí, což mnozí ocení. Ted' tu Markétku hezkou důkladně si provejme, astro hůlku řekou vyřešit ji uložme. Prapor v glóbu. Pročpak as? Kolem hvězdná znamení. Které datum, který čas, jaké hvězd postavem? Když vyřešíš tajemku, vysvětlíš nám, co kde je, tak za malou chvílenku Gaudium ti zapře.					

Přáníčka členům - jubilantům MARKÉTA PALÁNOVÁ

M Je tomu už pěkných pár let, někdo říká, že tak ... dvacet. Možná, že i více, trochu pravdy přijí je na tom špiroch.	Q Co si však se před tím stalo, že se matce to jen zdálo? Šam archangeł Gabriel tato slova v psni děl:
V jednom domku v Jablonném pho známku nahonem. Tāta volá: "Dcera rodi, kdo jī do špīchu hodi?" Na kanapi zmaten sedí, v ůdru naň žena hledi: "Vojnu kroui její mladej, tak se chlape trochu strvej!"	C "Štítelec je dobré znanem, mnohý zdar v něm pramen. Kdžž na Zemi se duše odvážī, pak vaši rodinu oblaží." Á v tom sfer hudba zazněla, anděři zpívā kapela: "Baccé, jó dlu pahnatē haim, usackā nāma hai Manjari!"
P Budoucí děd na dvorku už startuje motorku. Do sjeďkārý dteru stčī, motor uslovně vřtī. Pak už krouhā pravon levou, by rodičku dovez celou. Dorazl tam na to šup, ač to bylo o psi chlup.	M Mandžari, Margarita, Marketa, to v Indu zna každý poeta. Vědci vědí tež, oč křāči, Mandžari, to Perlu znači. Na Zemi zpātky sestoupine, co moy o Markétce vīne? Kdžž se tatlk z vojny vrātl, od tchyně se lueďka ztratl.
D Deset hodin, minut pět, dítko spātī tento svět. "Māte vīnučku dědětku, to už stroj za bečku." Večer tedy na vesnici, slyšet zpěvy hluboci. Dítko zdruvé musí být, nuže na to pojďme pít.	T V Tanvaldu se uchytīli, kořeny zde zapustīli. Za dva roky na to ta, narodila se dvojčata. Za třīnāct let pak hýččkā Markētkā i bratrčkā. Byla přitom dítko vzornē, slušně, hodně a pozornē.
T Taky tatlk z vojny přījel, aby dceruška svou viděl. Místo oslav - u dcerý stāvīl večer veškerý. P Přībēh ten jsme přībavīli, však moc jsme se nezavīli. Podstatnā je ta věc mlā, Markētkā se narodila!	T Také do škol chodila, pīlně se tam učila. Rodinu si pořídila, syna a dceru povila. Lěta běžī, přīšel čas a v Gaudiu přībýl hlās. Křāmoška jī přīvedla, by v soprány zasedla.

kterým jsme tento koncert uskutečnili za doprovodu orchestru, řazeným panem Janem Štánkem. I to nás přirozeně mrzelo, ale bo-
leželo to - úměrně počtu účinkujících - méně.

Závěr adventu patřil České mši vánoční Jakuba Jana Ryby HEJ
MISTRE.

18. prosince 2010 provedlo Gaudium tuto mši poprvé v pyšelské
sokolovně.

A konečně 26. prosince 2010 se uskutečnilo tradiční provedení
mše v kostele CČSH ve Farského ulici v Praze 7.

Obě prosincová provedení byla vynikající, což je jistě dáno i tím,
že tuto skladbu už máme tak říkajíc „pod kůží“. Pyšelské provede-
ní opět rozšířilo příznivou pověst Gaudia, neboť se ho účastnilo
mnoho nadšených návštěvníků, kteří nás ještě nikdy neslyšeli.
Ovšem účastníci tradičního provedení v kostele CČSH ve Farské-
ho 3 jsou většinou již také tradiční – jak aktéři (Gaudium s část
Radostí), tak posluchači, kteří si toto vystoupení nenechají ujít.

Dobronice:

Tady jsme zkušeli

Tady bydlíli

A tady jeli

Jak jsem se stal Vaškem

Pavel Urban (k obrázku na úvodní stránce)

„A jak isi se k tomu divadlu vlastně dostal?“ ptalo se mě nespočet lidí z řad mých kamarádů, kolegů z práce či Gaudia. „To bylo tak...“ odpovídal jsem všem...Jednu zářijovou středu se ke mě před zkouškou přitočil Vláda. Souček s nezvyklou otázkou. Znáš Prodanou nevěstu? A nechtěl by sis zahrát Vaška? Jseš mu totiž hrozně podobnej. Možná bylo tenkrát štěstí, že jsem Prodanou znal jen velmi letmo a kdo je Vašek, jsem zas tak moc nevěděl. Vědět, že budu nacvičovat roli blbce, asi bych na to nekývl.

O týden později byla první porada režiséra a členů Gaudia, kteří se měli také účastnit. Bohumil Gondík na mě zapůsobil velmi pozitivně, bylo vidět, že projektu věří a Gaudiákům taky. Dostal jsem noty a texty, které jsem se měl do 14 dnů naučit na první zkoušku. Hned příští týden jsem se sešel u Vládi ve škole s Mařenkou. Za hodinu zkoušení jsme to uměli celkem slušně zazpívat, hlavně díky domácí přípravě, která u mě spočívala v poslouchání Vaškových arií na YouTube a samozřejmě také Vláďově vydatné pomoci.

S další částí ansámblu jsem se setkal na sobotním soustředění, které bylo sice určené pro nácvik sborů, ale také nám brali míru na kostýmy. Bylo mi sice divné, že mi začínají dělat kostým ještě dříve, než mě Gondík uvidí a uslyší, ale nedalo se to odkládat, když jsem celý listopad na dovolené a kostým musí být hotový ještě před mým odjezdem. Zatímco jsme se po jednom střídali u švadleny, ostatní nacvičovali závěrečnou píseň Dobrá věc se podařila, kterou se nakonec díky Gaudiákům (a hlavně Gaudiáčkám) všichni naučili bez původně plánovaných úprav.

Minul další týden a začaly pravidelné zkoušky. Každé úterý a čtvrtek jsme s Jeníkem a Mařenkou jezdili do Pyšel. Později, když se ukázalo, že Mařenka je v očekávání a tudíž je potřeba rychle najít alternativu, s námi začala jezdit i druhá Mařenka - Tereška, se kterou se pohodově vytasil Vláda. Pro mě, divadelního zelenáče, bylo všechno nové. Ze začátku nebylo vůbec jednoduše skloubit všechno dohromady - říkání textu, pohyb, pohledy, výrazy, ale pod vedením Bohouše byl pokrok takřka hmatatelný. Celé dvě hodiny pobíhal po pódiu od jednoho k druhému, přehrával scény, vysvětloval charakteristiky postav

V roce 1888 přišla další rodinná rána: zemřela Saint-Saënsova matka, kterou velmi miloval a na které byl velmi závislý. Po této události začal jeho hudební úspěch příkrě upadat. Začal být považován za příliš konzervativního. Přesto v Anglii a ve Spojených státech amerických ho považovali za nejvýznamnějšího žijícího francouzského skladatele. V USA podnikl také v roce 1915 triumfální koncertní turné. Dožil se vysokého věku a zemřel v roce 1921 v Alžírsku. Tělesné pozůstatky byly převezeny do Paříže, kde proběhl pohřeb se státními poctami. Je pochován na hřbitově Cimetiere du Montparnasse.

Saint-Saëns byl muž malé silnější postavy a ani jeho chování nepatřilo k nejlépším. Byl zlostný, často nervózní a v mnoha případech intrikánský. Přes tyto nelichotivé charakteristiky mu však jedno upřít nemůžeme: byl to výjimečný člověk, který se zlatým písmem zapsal do dějin světové hudby. Byl skvělý v matematice, patřil spolu s Lisztem k pravděpodobně nejlepším klavíristům své doby a byl ve své době bezkonkurenční ve hře na varhany. Psal i poezii a vydal filozofický spis; patřil mezi vůdčí osobnosti francouzského kulturního života. Díky svým interpretačním a organizačním činnostem byl jedním z nekomplexnějších hudebních skladatelů Evropy a jedním z prvních hudebních kritiků v dnešním slova smyslu. Z evropských skladatelů se nejlépe znal a přátelil s Ferencem Lisztem.

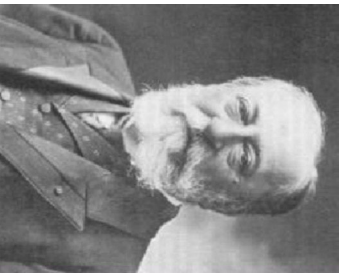
Saint-Saëns je tvůrcem díla, které si už jen svým rozsahem zaslouží uznání - 5 symfonií, 3 koncerty klavírní, 3 houslové, 2 violoncellové, k tomu několik oper a množství komorní hudby. Na veřejnost jich však proniklo několikanásobně méně, Z koncertů je nejceněnější violoncellový koncert č. 1, který patří do základního violoncellového repertoáru. Klavírní koncerty jsou uváděny jen zřídka, navzdory tomu, že jsou to krásná díla. Nejčastěji se objevuje klavírní koncert č. 2, z operní hudby se udržela Samson a Dalila.

Saint-Saëns je možno zařadit mezi skladatele, jejichž dílo předstává jakousi syntézu předcházejících období. Neexperimentoval a nepatřil k revolucionářům v hudbě, přesto však uznával i takové pokrokové skladatele, jakými byli v té době Liszt a Wagner. Dnes se na něj pohlíží spíše jako na skladatele uhlazených, technicky dokonalých a interpretačně náročných děl, kterým ale chybí hlubší obsah. Názory na něj jsou dodnes rozdílné. Jeho díla si ale každopádně zaslouží pozornost interpretů i publika.

Z galerie autorů našeho repertoáru

Camille Saint-Saëns

Z Wikipedie, otevřené encyklopedie

Charles Camille Saint-Saëns byl francouzský hudební skladatel, dirigent, klavírista, varhaník a hudební kritik období romantismu. Narodil se v roce 1835 v Paříži. Už od dětství se projevovat jako výjimečný talent, měl skvělý hudební sluch, a tak se jeho teta rozhodla, že mu bude dávat klavírní lekce už od jeho dvou a půl roku. Ve svých třech letech složil svou první skladbičku, jejíž rukopis se dochoval dodnes, a v pěti letech měl svůj první veřejný koncert, na kterém okouzloval hrou Beethovenových sonát. V sedmi letech už studoval kompozici u Pierra Maledina a v deseti letech měl svůj velký koncert, kde hrál mimo jiné Klavírní koncert č. 15 od Mozarta.

V roce 1848 nastoupil na pařížskou konzervatoř, kde studoval kompozici a hru na varhany. Brzy se z něj stal varhaní virtuóz a později pravděpodobně nejlepší varhaník Evropy. Do roku 1876 zastával post hlavního organisty v pařížském chrámu Église de la Madeleine. V letech 1861 až 1865 pak vyučoval na École Niedermayer, kde byl jeho nejvýznamnějším žákem skladatel Gabriel Fauré.

V roce 1870 byl povolán do francouzsko-pruské války, kde strávil na frontě několik těžkých měsíců a na citlivé skladatelské duši to zanechalo hluboké stopy. Poměrně šťastným rokem byl rok 1871, kdy založil spolu s Romainem Bussinem Národní hudební společnost (Société Nationale de Musique). Tato významná společnost měla velký význam pro podporu francouzských skladatelů. Bez Saint-Saëns by nevzniklo a nebylo uvedeno veřejnosti mnoho děl Francka, Faurého a dalších. Brzy se stal vedoucí osobností a významným členem nejen francouzského hudebního života.

V roce 1875 se oženil s Gabrielle Truffotovou, se kterou měl dvě děti, které velmi brzy zemřely; jedno dokonce tragicky; pádem z okna.

či zaskakoval za nepřítomné herce. Každé další opakování bylo lepší a všechny nás to ohromně bavilo. Zvláště herecký koncert Kecala jsme si všichni pokaždé užívali. Hodně práce bylo také s technikou, zkoušela se různá rozmístění reproduktorů, abychom dobře slyšeli podklad a dokázali do něj zpívat. Dlouho trvalo, než se zvukaři podařilo startovat hudbu přesně ve správný okamžik. Zvláštní oříšek pro něj byl začátek mé árie s Mařenkou (já bych se vám líbila...), kde musí ve stejný okamžik zazníť moje „mám“, Mařenčino „já“ a odstartovat poměrně svižná hudba.

Čas plynul, všichni uměli své role zpaněti, pilovaly se detaily. Pohyb mezi kulisami. Mařenka musí vyjít ze svého domu a ne z cizího. Esmeralda musí šáteček držet v levé ruce. Desítky drobností se musely odhalit, domyslet, vyzkoušet a hlavně zapamatovat. Nacvičovalo se s tanečnický a s kapelou. Já s Radkou jsme se učili Mlostoné zvířátko, které nám šlo všude kromě pódia. A to jsme tam ještě neměli principála, který byl i s komedianty na zajezdu v Číně. Proběhly první zkoušky kostýmů, které nám pomohly se do rolí ještě více vžít a posunout tak Prodanku o velký kus vpřed.

Já jsem na začátku listopadu odjel na měsíc na Zéland, vybavený hudebním podkladem v MP3 přehrávači a režisérovu úpěnlivou prosbou, ať si tam hlavně nic neudělám. Vrátil jsem se týden před premiérou, do které bylo potřeba nazkoušet scénu s principálem a komedianty. A taky moje scéna v medvědí kůži, kterou zapůjčili komedianti. V jejich divadle ji používá mladík vysoký asi 220 cm, takže na mě se musela napasovat soustavou gumíček a spínacích špendlíků, a to, jak mi sedí ještě podtrhuje komičnost scény či ...ehm...hloupost Vaškova.

Přišla tolik očekávaná sobota. Dopoledne byla naplánovaná generálka v kostýmech a s technikou, prostě vše jako kdyby tam byli diváci. Všichni herci, sbory, tanečníci i komedianti se museli namačkat do kulisy zde v naprosté tichosti (ha ha) čekat na svůj výstup. Navíc přibyla starost o to, stát při zpívání pod jedním ze tří mikrofónů zavěšených nad jevištěm. To byla komplikace i pro mě, neboť jsem do té doby při „Matičce“ pobíhal víceméně náhodně. Následovaly poslední pokyny a opravy. „A teď už je to vaše“ pravil nakonec Bohouš a šlo se na oběd. Do premiéry zbývalo pár hodin.

Zatímco jsme se strojili do kostýmů, do sálu přicházeli lidé. Místní honorace, zastupitelstvo, sokolové, sborníci z Gaudia, místní i přespolní. Režisér a zvukař poprvé v obleku. Sál se plnil, diváci se občerstvovali rautem. V zákulisí kolovala Vincentka. V šest se v sále zhaslo a před zataženou oponu vystoupil režisér. Přivítal diváky, představil účinkující a popřál nám hodně štěstí a divákům pěkný kulturní zážitek. A pak už dal pokyn kapele a jelo se. Předehra, Proč bychom se netěšili a tak dále... však to znáte. A neznáte-li? Přijďte se podívat! Snad se vám to bude líbit tak jako těm 200 nadšeným lidem v sobotu i v neděli při premiérách, kteří nás nechťli pusit z pódia a pak nás odchyťávali po představení. Byli dojatí i hrdí na své Pyšelské divadlo, které si troufalo na takový kus!

A já? Uplně bez okolků přiznávám, že jsem nadšený, že mě to hrozně moc bavilo. Každá zkouška, ať už jsem hrál nebo se díval na ostatní. A že jsou mi ti lidé sympatičtí a v jejich společnosti se cítím hodně dobře. A samozřejmě je mi příjemné, když mi oni, ale i úplně cizí lidé dávají najevo, že se jim moje hraní líbí. Nakonec, on ten Vašek nebyl blbec, on byl jenom prostý. Tak mi to alespoň říkal Bohouš. A tak budu rád, až ten maraton s Prodankou jednou skončí, když si budu moci s Pyšelský ještě nějakého toho prostáčka zahrát.

Členové Gaudia - účastníci Prodáné nevěsty

Aspoň tak to vykládá ekumenický překlad Bible. Co má ale tato otázka znamenat? Žalm pak dále pokračuje:

Srocují se králové země, vládcové se spolu umlouvají proti Hospodinu a pomazanému jeho: „Zpřetrháme jejich pouta, jejich provazy prýč odhodi-me.“

Ten, jenž trůní v nebesích, se směje, Panovníci jsou k smíchu.

Jednou k nim promluví v hněvu, ve svém rozlícení je naplní děsem:

„Já jsem ustanovil svého krále na Sijónu, na své svaté hoře!“

Nuže, králové, mějte rozum, dejte na výstrahu, soudcové země!

Služte Hospodinu s bázní a jásejte s chvěním....

Bez ohledu na to, koho si pod “pronárodý” představoval starověký žalmista, úzkostnou naléhavost z jeho slov cítíme i přes pro-past věků. Je to ono naléhavé “Quare?!” , “Proč?!” které v nás pro-sítednictvím této nadčasové hudby rezonuje i bez ohledu na to, na co se právě ptáme. Takových “proč”, s nimiž bychom se mohli ob-racet k Bohu se stejnou naléhavostí, najdeme kolem sebe řadu. Proč je na světě takového zla? Proč si utopení vybírá svou daň často tak slepě a nespravedlivě? Hudba v této části naší úzkostlivou otáz-ku zesiluje, dynamika graduje jakoby až ke křiku, Quare fremue-runt gentes? a následuje dvojí tiché a rezignované Quare? Quare?... a pak...

A pak se stane ten zázrak. Přichází tichá a jakoby váhavá kla-vírní mezhra, z níž najednou vykvete nádherně klenutá melo-die druhé části... Gloria Patri... “Sláva Otci i Synu i Duchu svatě-mu, jak bylo na počátku, nyní vždy až na věky věků. Amen.” To je celá odpověď. Na tento druh našeho quare, proč, neexistuje žádné quoniam, protože. Jsme zde mimo logickou argumentaci a mimo řadu příčin a následků. Přesto je to odpověď, která pod-le mne dává smysl, bez ohledu na osobní vyznání a světónázor. Stojí za zamýšlení, proč skladatel (a proč právě takto) spojil obě části do jednoho celku.

Osobně věřím tomu, že takhle nějak to skladatel musel cí-tit...moc bych se přimlouval za to, abychom se k této skladbě občas vraceli. Zní dobře i s klavírem, jak jsme se díky Jitce přesvědčili. Díky jí a vřelé díky sbornístrům a všem, kdo nám umožnili si v předvánoční hektické době tento zážitek dopřát.

Quare et Quoniam

Bohdan Maslouskei

Camille Saint-Saens právě prožíval šťastné období, když komponoval své Vánoční oratorium. Nedlouho předtím se stal varhaníkem v chrámu sv. Marie Magdalény v Paříži, což bylo opravdu prestižní místo, a oratorium složil během pouhých dvanácti dnů. O čem se v něm vlastně zpívá?

První vokální částí (a ústředním motivem libreta) je část dva. Tu tvoří kousek známého vánočního příběhu doslova převyprávěného podle Lukášova evangelia (2:8 -14), který začíná slovy "a v té krajině byli pastýři pod širým nebem a v noci se střídali v hlídkách u svého stáda " a končí voláním andělských zástupů "Sláva na výsostech Bohu a na Zemi pokoj lidem dobré vůle". Právě tato věta (latinsky "Gloria in Altissimus Deo...") je prvním vstupem sboru v celé skladbě. Další zpívané části jsou reflexe a úryvky různých církevních textů. Zde je pár ukázek:

č. 3: "Všechmu naději jsem vložil v Hospodina a on se ke mně sklonil"- Žalm 39

č. 4: Řekla mu: „Ano, Pane. Já jsem uvěřila, že ty jsi Mesiáš, Syn Boží, který má přijít na svět.“ (odpověď Marty v historii o Lazarově vzkříšení), Jan 11:27

č. 5: "Požehnaný, jenž přichází v Hospodinové jméno. Žehnáme vám z Hospodinova domu. Hospodin je Bůh, dává nám světlo " - Žalm 117

č. 10: "Přinášejte oběti a modlitby Pánu! Jásajte nebe a země, neboť Pán přichází, hálélujai!" Žalm 95, volně

Tato poslední desátá část (Tollite hostias...) tvoří velkolepé finále a závěr celé skladby, po kterém (jak občas praví Vláška) může už jen následovat bouře potlesku. Já bych se ale chtěl ještě trochu blíže věnovat jiné části, která mě obzvlášť zasáhla...

Je to číslo šest, které rovněž celé patří sboru: Quare fremuerunt gentes? Et populi meditati sunt inania...Gloria patri, atd. Tato část se jakoby dělí na dvě samostatné poloviny, které spolu mají napohled tak málo společného, jakoby šlo o dvě zcela odlišné skladby. První část (Quare...) tvoří naléhavá otázka, úvod žalmu č. 2:

Proč se pronárody bouří, proč národy kuji marné plány ?

OZVĚNY NEDÁVNÝCH KONCERTŮ

Dopis z Boskovice Zuzance Zajícové (kráceno):

Milá paní Zuzanko,

že budete kronikářkou, považuji za chybu, protože jste jí měla být už dávno. Jste pro tuto službu stvořená.

K té Vaší boskovické produkci by se dalo povědět ještě dost a dost příjemných slov. Každá složka zpívání by si zasloužila zvláštní hodnocení. Především oceňuji vzornou artikulaci. Ze své kantorské činnosti mezi neslyšícími považuji foniatický výraz sborovém zpívání za dominantní. A v tomto punktu bylo slyšet, že sborníci neslevali nic. Kvalita hlasů byla vyrovnaná. Poměr ženských a mužských složek vyvážený... U všech členů bylo patrné zaujetí, naprostá kázeň, koncentrace, což se vždycky musí pozitivně odrazit v dynamické složce. I té věnoval váš sborníci náležitou péči. A když to všechno dáte dohromady a doplníte schopností vyjádřit zpěvem i obsah, myšlenku textu, skladby..... v té chvíli se zpěv dobral svého vzrušujícího vrcholu... V tom je kouzlo a moc sborového zpívání.

Zpěvu dar všech srdcí vroucích vlasti budiž věnován! Pozdravujte ve sboru po sokolsky. Nazdar!

(Jsem členem Sokola právě 85 let.)

J.Kouřil

Autor „Rybovky“ žije nejen ve svých skladbách, ale i v genech svých potomků - zjistila Zuzanka a zde podává svědectví:

Marie a Klementina - potomci Jakuba Jana Ryby

Zuzana Zajícová

Rok 1805 nezačal dobře. Byla tuhá zima, silné mrazy sužovaly obyvatele celé české země.

V Rožmitále pod Třemšínem tomu nebylo jinak. Lidem docházely potraviny, v tamní škole došlo dřív. Pan učitel Ryba měl velké starosti nejen s těžkými životními podmínkami, ale i s mizernou docházkou svých žáků. Ani na jaře se situace nezlepšila, zemi zasáhly vytrvalé deště, jež zpozdily práce na polích. Teprve po žních se zdálo, že svítla naděje na lepší časy.

3. zří v tomto roce se narodila manželům Rybovým holčička Marie Rozalie Anna. Tatínek, učitel a hudební skladatel Jakub Jan Ryba, a maminka Anna se starali nyní o pět dětí. Nejstarší Josef brzy po narození malé sestřičky odešel studovat gymnázium v Praze, Vilém se chystal na studia v Plzni. Rodina učitele neměla snadný život. Samotné povolání Jakuba Jana Ryby by nestačilo uživit celou rodinu, Ryba také zastával místo ředitele kúru, což byla vlastně péče o veškerou chrámovou hudbu. Příjmy učitele byly ovšem závislé na vůli a ochotě poskytovatelů a vymáhání školného od rodičů byl mnohdy velmi obtížný úkol.

To všechno ovšem malá Marie nevěděla. O tři roky později se rodina rozrostla – narodila se Klementina Anna. Obě holčičky vyrůstaly v rodině vzdělaného učitele a laskavé maminky. Když bylo Marii deset a Klementině sedm let, dosud spořádaný život, mající pevný řád, se změnil. Tatínek se 8. dubna 1815 nevrátil domů. Rodině ho pomáhala hledat většina obyvatel městečka a teprve třetí den, 10. dubna, našli Jakuba Jana Rybu mrtvého. Podřezal si hrdlo.

Maminka Anna zůstala na všechno sama. I škola se ocitla bez učitele. Nejstarší Rybův syn Josef studoval v Praze a nechťelo se mu ujmout školních povinností za svého otce. Mladší Vilém se uvolil, že se ze studií vrátí domů a převezme školu. Jenže Vilém byl tak trochu černou ovčí v rodině a peníze, určené k provozu školy, utrácel. Nakonec ze školy odešel, nechal se naverbovat k regimentu. Zemřel daleko od domova v pouhých pětadvaceti letech na tyfus v roce 1822. O školu se staral učitel Antonín Štědý, jenž si posléze vzal za manželku ovdovělou Annu Rybovou. Ta zemřela v roce 1823. V té době už v Rožmitále žila pouze nejmladší Klementina. Marie získala místo jako komorná u barona Matyáše Bedřicha Riese von Stalldburg. S jeho rodinou přišla do Panenských Břežan, které v roce 1828 baron koupil.

V zámeckých službách taky sloužil lesník Pavel Schwing, urostlý pohledný mládenec, který si dobře všiml půvabné komorné. Marie se za Pavla provdala 9. června 1829. Když se jim v březnu 1830 narodil syn Vilém, pozvala Marie na křtiny svou mladší sestru Klementinu, aby šla miminku za kmotru. Druhým kmotrem byl Matěj Schwing, bratr Pavla, jenž taky sloužil v baronských službách a nosil, stejně jako bratr, mysliveckou uniformu.

Klementina už v Panenských Břežanech zůstala a na zámku se stala panskou. Matějovi se pěkná švagrová zalíbila hned na křtinách, svatbu měli v roce 1834. Po svatbě byl ovšem Matěj přeložen do Vojkova u Sedlčan. V Panenských Břežanech zůstala pouze Marie Rybová – Schwingová. Manželům Schwingovým se narodilo devět dětí. Jako osmé dítě se v Břežanech narodil syn Karel. Vystudoval medicínu a stal se uznávaným lékařem v oboru porodnictví a ženského lékařství.

V roce 1850 se utkal lesník Pavel Schwing s pytlákou a byl zabít. Jeho žena Marie po celý zbytek života žila v Panenských Břežanech, kde také zřejmě v roce 1879 zemřela.

Je čas svátků, k nimž neodmyslitelně patří i Česká mše vánoční, jejímž autorem byl Jakub Jan Ryba, slavný rožmitalský učitel, varhaník, skladatel a spisovatel. Jeho dvě dcery pak žily i v Panenských Břežanech, děti Marie běhaly po Vrchách, určitě navštěvovaly místní školu i kapli svatě Anny. Pokaždé, když budu zpívat ve sboru slavnou Rybovku, budu myslet na dvě půvabné sestry Marii a Klementinu, na jejich švarné myslivecké mládence a budu si představovat, jaký byl asi život v tehdejších službách barona Riese. Vzpomeňte si i vy při poslechu krásné Rybovy mše na potomky Jakuba Jana Ryby a na zajímavé historické souvislosti.

Zdroj: *museum v Rožmitále pod Třemšínem, Jiří Berkevec: Jakub Jan Ryba, Internet*

